

Kam až jsou domácnosti ochotny zajít s nefunkční zářivkou?

Ing. Zuzana Křenková, Ekolamp, s. r. o.

Úvod

V českých domácnostech výrazně roste obliba úsporných kompaktních zářivek. Zatímco v roce 2006 je používalo 38 % domácností, v loňském roce to bylo už 54 %, a letos dokonce 60 % domácností. Se stále větším množstvím používaných úsporných světelných zdrojů ovšem úzce souvisí také jejich budoucí zpětný odběr a recyklace. Lineární i kompaktní zářivky totiž obsahují malé množství rtuti, a když se rozbijí, rtuť se uvolní do okolí

Obr. 1. Označení míst zpětného odběru

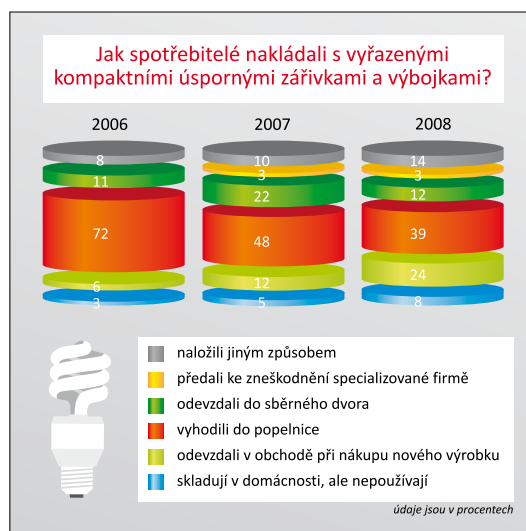
a může poškodit životní prostředí nebo lidské zdraví. Světelné zdroje je proto nutné odevzdávat nerozbité na místa k tomu určená. I tak jich velká část stále končí v komunálním odpadu.

Rozšiřování sítě sběrných míst pro domácnosti je dlouhodobým cílem kolektivního systému Ekolamp. Ten se letos rozhodl zmapovat postoj českých domácností ke zpětnému odběru nefunkčních světelných zdrojů, aby se dozvěděl něco více o návycích, potřebách a požadavcích spotřebitelů v této oblasti. Šetření u 1 211 respondentů pro Ekolamp provedla společnost Markent.

Výsledky průzkumu

Z výsledků průzkumu jednoznačně vyplývá, že od roku 2005, kdy v Česku začal fungovat systém sběru elektroodpadu, se pro mnohé domácnosti otázka recyklace nefunkčního elektrozařízení postupně stává běžnou součástí života. Přesto však přetrvává problém u zářivek a dalších drob-

nějších zařízení, které lze jednoduše vyhodit do běžné popelnice – buď bývá místo zpětného odběru pro danou domácnost příliš daleko, nebo někteří spotřebitelé stále nevědí, že je zařízení určeno k recyklaci.

Obr. 2. Graf vývoje způsobu nakládání spotřebitelů s vyřazenými světelnými zdroji

Každým rokem používají české domácnosti více kompaktních (60 % všech domácností) i lineárních zářivek (49 %). Průzkum dále ukázal rostoucí tendenci spotřebitelů investovat i do světelných zdrojů s diodami LED (15 % všech domácností). Lze předpokládat, že vzhledem k rostoucím cenám elektrické energie a plánovanému ústupu klasických žáro-

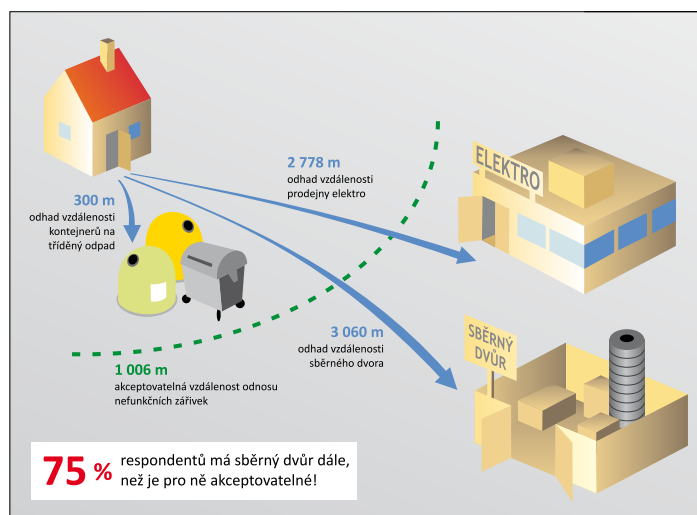
vek bude tento trend pokračovat. Každá domácnost, která svítí kompaktními zářivkami, jich přitom doma v průměru používá tři až čtyři. Lidé nejčastěji nakupují zářivky v obchodech s elektrospotřebiči či hypermarketech.

Naproti tomu se 39 % dotázaných přiznalo, že nefunkční kompaktní zářivku vyhodilo do popelnice. Podobného osudu se dočkaly i nefunkční lineární zářivky, které do běžného kontejneru vyhodilo 30 % domácností. Díky osvětě se tato čísla daří každoročně významně snižovat – vždyť ještě v roce 2006 vyhodilo vysloužilou kompaktní zářivku do komunálního odpadu celých 72 % českých domácností!

„Naším cílem je přiblížit sběrná místa lidem tak, abychom mohli i nadále zvyšovat míru sběru. Samotné informační kampaně ale nestačí, je třeba vyjít vstříc potřebám domácností,“ říká Alexandr Hanousek, jednatel společnosti Ekolamp, v reakci na skutečnost, že za poslední tři roky se díky vzdělávací

ní veřejnosti množství nefunkčních kompaktních zářivek v komunálním odpadu podařilo snížit o více než polovinu. I tak je ale současných 39 % pro Ekolamp dobrým důvodem pro to, stále se snažit hledat nové metody zpětného odběru, jež by byly přijatelné pro běžné spotřebitele.

Průzkum rovněž zaznamenal rostoucí trend mezi spotřebiteli, odevzdávat

Obr. 3. Akceptovatelná vzdálenost odnášení nefunkčních světelných zdrojů ve srovnání se vzdáleností současných sběrných míst

nefunkční kompaktní zářivky v obchodech při nákupu nového výrobku. Zatímco v roce 2006 tímto způsobem odevzdalo zářivku pouhých 6 % domácností, v roce 2008 to již bylo 12 % a nyní se k takovému chování hlásí až 24 % všech domácností. Vzrostl také počet světelných zdrojů, jež lidé nevyhodí do koše, ale skladují je delší dobu doma. Z toho je možné usuzovat, že povědomí o správném způsobu recyklace tohoto elektrozařízení vzrůstá. Šetření nicméně potvrdilo i domněnku, že pro domácnosti je stále poměrně složité nalézt ve svém okolí vhodné sběrné místo.

Drtivá většina všech dotázaných (87 %) zároveň souhlasí s výrokem, že na obalu každé zářivky by mělo být napsáno, jak ji správně zlikvidovat. Tato informace by se tak pro spotřebitele stala ještě mnohem dostupnější.

Pravda je, že na území většiny obcí se nachází sběrný dvůr, kde je možné vysloužilou zářivku odevzdat. Tři čtvrtiny účastníků průzkumu však považují jejich vzdálenost od místa svého bydliště za příliš velkou na to, aby tam malá elektrozařízení, tedy i vysloužilé zářivky, donášeli. Výzkum dále zjistil, že nejvhodnějšími sběrnými místy by kromě kontejnerů na tříděný odpad umístěných přímo u obytných domů pro české domácnosti byly především prodejny elektrospotřebičů (68 % respondentů) a super- či hypermarkety (65 %). Jako o něco méně vhodný, a přitom ještě celkem vyhovující, dotazovaní přisoudili způsobu odkládání zářivek v budovách České pošty (56 %) či obecních úřadů (53 %).

Nový typ sběrné nádoby od společnosti Ekolamp

Nezisková organizace Ekolamp v září zavedla do sběrné sítě nádobu, která by

měla ulehčit a zefektivnit zpětný odběr a recyklaci použitých světelných zdrojů. „Na základě výsledků letošního výzkumu chování spotřebitelů při nakládání s nefunkčními světelnými zdroji jsme vyvinuli nový typ menší sběrné nádoby, která se velmi dobře hodí do interiérů místních úřadů, obchodů s elektrospotřebiči a supermarketů,“ vysvětluje jednatel společnosti Alexandr Hanousek.

Obr. 4. Nový typ sběrné nádoby od společnosti Ekolamp

a) příklad umístění nádoby na stojanu
b) nádoba s vloženou sběrnou kartonovou krabicí
c) kartonová krabice po vyjmutí ze sběrné nádoby

Nová sběrná nádoba se snadnou obsluhou je určena pro zpětný odběr kompaktních zářivek, výbojek, lineárních zářivek do délky 40 cm a světelných zdrojů obsahujících diody LED. Její design byl navržen tak, aby ji bylo možné zakomponovat do většiny interiérů – kromě úřadů např. i do podniků, kanceláří, škol či zdravotních středisek. Sběrná nádoba je vyrobena z ocelového plechu o tloušťce 2 mm

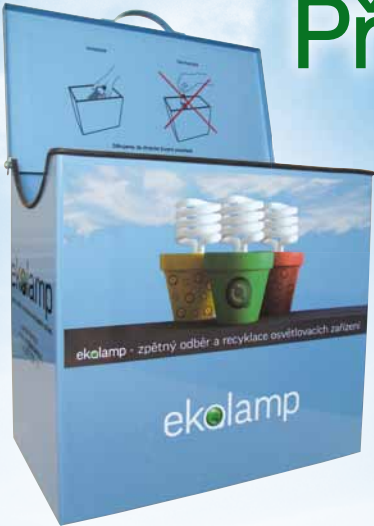
a její hmotnost je necelých 5 kg. Umožňuje také umístit na ni logo partnera, který sběrné místo provozuje, a nabízí tři různé možnosti jejího uchycení. Do nádoby se vkládá kartonová sběrná krabice, která pojme přibližně 110 světelných zdrojů. Po naplnění se sběrná krabice (hmotnost zhruba 10 kg) vyjme a vloží do přepravní krabice, do níž se vejdu celkem tři sběrné krabice. Prostřednictvím informačního systému Ekolamp je možné objednat bezplatný odvoz sebraných světelných zdrojů, jsou-li naplněny dvě přepravní krabice.

Ekolamp dodává sběrné nádoby včetně dalšího potřebného vybavení ke zřízení sběrného místa zcela zdarma. **Každý provozovatel sběrné nádoby může obdržet několik premií. Ekolamp např. pravidelně vyplácí 1 000 Kč jako roční paušální odměnu za provozování každého kontejneru. Současně je možné získat finanční premií za množství sebraných zářivek a zájemcům, kteří smlouvu o zřízení místa zpětného odběru uzavrou do 31. 12. 2009, bude navíc vyplacena jednorázová odměna 2 000 Kč.** Více informací naleznete na <http://www.ekolamp.cz/msn>.

Závěr

Do konce letošního roku si Ekolamp klade za cíl umístit přibližně 300 těchto nových kontejnerů. Již je téměř jisté, že tento cíl bude splněn, a dokonce překonán. Podle vedoucí obchodního oddělení Petry Šulcové totiž do poloviny října projevily různé obchodní organizace, státní úřady a školy zájem o téměř 320 nádob. V příštích letech se očekává, že vznikne na tři tisíce nových sběrných míst.

(Pozn.: srovnávací údaje byly čerpány z obdobných průzkumů provedených v letech 2006 a 2008.)

Přidejte se ke sběru zářivek

Uzavřete smlouvu na umístění sběrné nádoby a získejte zajímavé finanční bonusy.

Více na www.ekolamp.cz/msn

ekolamp